

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés helyben, vidéken:
1 óra 2 K 1 óra 2:50 K
1 évre 24 K 1 évre 30 K

Értékesítő és kiadói hivatal: Főnt. István-tér 1. Telefon 208.

Felcélós szerkesztő: Hajós József.

Fajunk védelme.

A sajtó szerepe a magyarság kifosztásában.

Kiss Sándor szarvasi tanár *A cél* című folyóiratban tanulmányt írt a magyar faj védelméről. Bátor szokimondással megállapítja, hogy magyarságunk az utolsó évtizedekben szinte észrevétlenül csuszott alá a lejtőn, melynek alján a megsemmisítés, illetőleg a teljes rabzoltság várakozik reá. Mesteri tollal írja le azt a szerepet, amelyet a züllesztő munkában a sajtó töltött be. Okfejtését arra a lélektani törvényre alapítja, hogy ha valakit kifosztani akarok, akkor figyelmét ügyes mesterkedéssel más felé kell terelnem. Így tesz a zsebmetsző, aki érdekfeszítő vitával vagy társalgással lekötöti a figyelmét, míg a tárcát elemeli. Van rá eset, hogy ketten dolgoznak. Egyik valami skandalumot rögtönöz a járókelők közt, ezzel magára tereli a figyelmét, a másik meg az alatt végzi az aratást, mert figyelmé senkinek sem osztható kétfelé.

De halljuk magát Kiss Sándort, megjegyezve, hogy szükre szabott helyünk miatt a tanulmánynak a sajtó munkájára vonatkozó további gondolatait holnapi számunkban adjuk.

A fenti megállapítás után így folytatja:

Hasonlóképpen van a milliók kifosztásával is. Egy kifosny, a tömegből sokban elűtő csoportnak sohasem sikerülne milliók kárára, igazságtalan jólétre és hatalomra vergődni, ha időközben a milliók saját ügyeikkel és érdekekkel is törődhetnének. Az utolsó évtizedek alatt a magyarság a zsidósággal szemben olyan gazdasági, szellemi és erkölcsi függőségben és inferioritásban jutott, hogy azt feltétlenül észre kellett volna venni, ha időközben ideje érkezne saját helyzetére gondolni. A zsidósajtó éppen ebben a tekintetben végzett mesteri munkát, hogy ezt az észretérést megakadályozza. Ezt pedig azért érte el, hogy zseniális természetiséggel minduntalan új uszító eszméket illesztett bele a bárgyú köztudatba, s gondoskodott arról, hogy egyik uszító eszme-

nyomon kövesse a másikat, mihelyt a másik érdekesség ellanyhul, hogy a tömegnek soha se legyen ideje önállóan gondolkoznia.

A magyar újságtól közönséget valóságos baromi függésben tudja tartani a saját kényétől a zsidósajtó. Ezt pedig az uszító eszmék nyerszi kezelésével éri el. Ezek segítségével a zsidóság kénye-kegye szerint dirigálja az egész magyar közleletet. Az uszító eszmék mindig oly talpraesetten vannak a tömeg közé lökve, hogy valóságos indulat viharok kavarnak körülöttük, s a magyar társadalmat permanens extatikus állapotban tartják. Mire egyik uszító eszma lejárja magát, már ott a nyomában a másik, körül-

lötte a pro és kontra ordító pártoktat. Az utóbbi évtizedek végeszekadatlan uszításai már oly mélyen beidézotték a magyar közleletbe az állandó izgalmi állapotot, hogy egyeseknek úgy mint a tömegnek, már szinte pathologikus szükségletévé szokványosodott, handabandázni, üvöltözni és acsarkodni valami eszme miatt, amit persze periodos pontossággal szállít a zsidósajtó számukra. Csakis így lehet megérteni közleletünk bizarr szélsőségeit, közt hánykolódó hullámzását, amiben a legkiválóbb politikusoktól le a nap-számosig mindenki osztozik. Mindnyájan függvénye vagyunk a zsidósajtónak, azok legjobban, akik azt hiszik, hogy utánuk igazodik a sajtó.

gító mellett rontjuk a s emelinket.

Mibe kerül az embernek ez a változás? Semmibe! Egy óragazításba, meg egy régi szokásról való lemondásba. Mőtőztassék elhinni, hogy a kellemtelen átmeneti állapot nem tart tovább két nappal s ha az ember erősen akarja, már 24 óra alatt ugy-belejött a rendes új kerékvágásba, mintha mindig így csinálta volna. Csak ne akarjunk mindig a világ fölött mérgelődni; ne akarjunk azt gondolni, hogy az emberiség egyik része azért van, hogy a másik résznek ostobaságokkal és számárságokkal bosszuságot okozzon. Európának a nyári idősámítás legalább 200 millió kor. tiszta hasznót jelent, s ezt a hasznót jórésze a szegény ember takarítja meg.

Hát ezért érdemes lemondani egy régi hasznót nem hajlósöt káros szokásról. —lk—

A nyári idősámítás.

Sok ember van, aki a nyári idősámítást, az óramutató előretolását egyszerűen számárságnak tartja. Számárságnak smit az urak a szegény emberrel szemantására találtak ki.

A dolog nem egészen így áll, különösen, ha nemcsak a mi életünk szük karikájában nézzük a világot.

Itt sok millió embernek sok millió koronájáról van szó. Ezért van a nyári idősámítás.

A földnyves ember a nappal két és napnyugta után tér pihenésre. Ott nem az óramutató kergeti a munkára. A többi ember azonban az óramutató szerint osztja be az életét. A gyárak 7 órakor dudálnak, a hivatalok ban, iskolákban, üzletekben, az irodákban, ügyvédeknel, orvosoknál, bíróságoknál megállapított órákban kezdik a munkát. Áprilisban már mind valamennyi napvilágnál kezd a dílgát. Ez a munka kezdete. Azonban a legtöbb ember, szinte kivétel nélkül lámpa vagy gyertya világítás mellett fekszik le.

Most már az a fontos, hogy az emberek minél rövidebb ideig égensék a világítót. Ha az állam, a társadalom azt mondja: emberek feküljétek le előbb, hogy megtakaríthassátok a drága világítót, ami tulajdonképpen nincs is, erre az emberek valamennyien azt felelik:

— Lehetetlen! nem tudjuk elvégezni a dolgunkat.

Az állam erre azt mondaná:

— Hát keljétek korábban,

hiszen a nap a hasatokra süt.

A válasz az volna:

Hogyan tegyük, mikor minden hivatal, minden üzlet

sib, fél óraend szerint igazodik.

Az állam tehát előre igazítja az órákat, előbb kezdeti a munka

tát mindenütt és megoldotta a nehéz kérdést az egész vonalon.

Erre aztán azt a kérdést vélik fel:

— Hát van-e az országnak

annyi haszna ebből az óragazításból, hogy érdemes az egész emberiség napirendjét felforgatni? A németek kiszámították, hogy nekik évenként 40 millió

korona hasznuk van ebből a

kevésbé világításból. Magyarországnak bizonyosan van 20

millió haszna. S há Fehérvár 8000 családját számítom és azt

mondom, hogy ebben a drága

petroleumszük és gyertyafogyalekos világban minden hónapban

csak két korona árval kevesebb,

vilanyt, gyertyát és petroleumot

éget hónaponként, csak itt Fehérvárott 32 ezer korona tiszta

haszon marad benn az embereknek a zsebében. Pedig ugye

minden okos ember belátja,

hogy a mai drága világban

harminc nap egy óras világítás

nem két korona, hanem legalább

10 korona megtakarítást jelent.

Milyen okos dolog volna ezt a

világítót elintézni télre, akkorra,

amikor már este 5 órakor vilá-

HIREK.

— A Blüthner hangverseny iránt, mint előre látható volt, oly nagy az érdeklődés, hogy a földszinti és páholy jegyek már mind elkeltek s így a publikum egy tekintélyes része az emeleti helyeket foglalja el. A programm oly magas nívóra áll, hogy még a zeneileg legképzettebbek is szükségének tartják az egyes számok, illetve zenei motívumok prózai magyarázatát. A közönség Hermann Lassló zeneiskolánk kiváló igazgatójának előreszeny figyelmé folytán azon kellemes helyzetben tesz, hogy az általa szerkesztett magyarázó szöveg megismerés után teljes mértékben élvezheti az est minden kiváló zeneszámát. Nagy az érdeklődés ezen prózai magyarázat nyomatásban való megjelenése iránt; a szöveg ismerete folytán a zenemű szeméink elé tárja a hős egész lelki világát, annak boldogságt, bánatát, küzdelmét, diadalát vagy bukását. A magyarázó próza péntek reggeltől kezdve 1 koronáért árultatik Krausz Verona dohány-földszében; az ebből származó jövedelem is gyarapítani fogja a háború legnagyobb sújtóját; a hadi özvegyek és árvak nyomorát és szenvedését enyhítő alapokat.

Jótekonny adomány. A Fejérmegyei Takarékpénztár 60 K-t, a Székesfehérvári Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank pedig 40—40 K-t ajándékoztak a helybeli Evangélikus Nőegylet jótekonny munkájára, melyért az egyesület ezton is köszönetet mond.

Taggyűlés. A ciszterci rend székesfehérvári főgimnáziumának Maria-kongregációja vasárnap április 21-én délelőtt 11 órakor az intézet templomában Dunapályi tagelölvetéltart, melyen a szertartást dr. Prónászká Ottokár megyéspüspök, a kongregáció fővédnöke végzi. A szertartás sorrendje: Veni sancte, szentbeszéd, az érme megszentelése, felajánlás, érem és diploma kiosztás, Magnificat és Te Deum; áldás az oltárt szentséggel. — Felavatandó ifjak: Boór László, Gauzer Tivadar V., Karl Tibor, Mészáros György, Mórocz Lajos, Müller László, Stróls Ferenc, Tariós Jenő, Tulacs István, Uhrovits Andor IV., Lambert Iyán, Presznyák Géza, Reichenbach György, Schaffner László, Stréda János, Szobaházy György III. oszt. tanulók.

A közzvilágítás javításáért. Sági Lajos rendőrfőkapitány beadványt intézett ma a tanácshoz, amelyben rámutat arra a közüdo-
más tényre, hogy a közbiztonság az ország egész területén a szökevény hadifoglyok, katonaszökevények és az ezekkel cimboráló más közveszélyes egyének garázdálkodásai miatt nagyon veszélyeztetve van. E tekintetben sajnos városunk sem kivételnek számít, mert a fővárosban s a vidéken működő bűnözők városunkat is felkeresik. A rendőrség minden erejét megszigorítva dolgozik azon, hogy a súlyos viszonyok közepette Fehérvár lakosságát lehetőleg minden károsodástól megóvja s a közbiztonságot fenntartsa. Rámutat a rendőrfőkapitány arra a tényre, hogy városunknak béke időbeli közzvilágítása sem volt valami ideális s ez irányban meglehetősen sok volt már békében is a kívánivaló. Ez az állapot a háború alatt mint az közismert, csak rosszabbodott. Ugyanis az utcai közzvilágítás a város területén már az éjféli beállta előtt szűnne. Hogy ez a belőrők és tolvajok munkáját mennyire segíti, a közbiztonságot, szerkesztő munkáját mennyire meghiúsítja, bővebb magyarázatra nem szorul. Ép ezért azt kéri a rendőrfőkapitány a tanácsától, intézkedjék sürgetően, hogy a nagy világítási világlágítások további szűneltetése mellett, legalább a régi közzvilágítás-állítással vissza és az csak hajnal 3 órakor, amikor a szűkület már bekövetkezik, szűneltessék meg. Remélhető, hogy a tanács a legkomolyabb figyelemmel látja a rendőrfőkapitánynak indokolt előterjesztését.

Ruhajegyek is lesznek. A Népruházati Bizottság hír szerint elkészítette a ruhajegyek életbe léptetésére vonatkozó tervezetet, amelyet először a kereskedelmi minisztériumban fognak tárgyalni. A ruhajegyek életbe léptetésével a ruhaszórónak akarnak véget vetni. Elég későn gondolnak erre is. Addig, amíg volt valamelyes szövetség, semmiféle hatóságnak nem jutott eszébe a ruhajegy, most, amikor nincs szövetség, amikor a postgyórák kizárólag a hadsereg szükségletének kielégítésére dolgoznak, amikor tehát szövetség nem lehet kapni — elkészülnek a ruhajegyek is.

Üres palackok rekvirálása. A hadügyi kormány a katonákat ásványvízzel igyekszik ellátni, hogy különbözően azoknál a helyeken, ahol kifogástalan ivóvíz nincs, élvezhető ivóvizet biztosítson a hátsérre számára. Ez a törekvés azonban nehézségekbe ütközik a megfelelő palackoknak hiánya miatt. Tekintettel arra, hogy az ásványvíz rendes szállítása fontos katonai érdek, a hadügyminiszter kívánatosnak tartja, hogy országos mozzalom indíttassék, az ország területén található üres ásványpalackok összegyűjtésére. A helyi miniszter felhívja ma a polgármestert és az alispánt, hogy a város és megye területén ennek érdekében minden lehető kövessenek el. A hadvezetőség az üvegek árát meg fogja téríteni. Arra a nagy jelentőségre való tekintettel, amely a hadvezetés egészségügyi követelményére nézve ez a gyűjtés jelent, nyomatékosan felhívja a miniszter a polgármestert és alispánt, hogy a palackgyűjtés sikerül minden rendelkezésükre álló módon igyekezzenek előmozdítani. Az intézkedésekről és azok eredményéről a miniszter 60 napon belül jelentést vár.

Tanítás a szabad ég alatt. Zombor város tisztii főorvosa részletes tervezetet nyújtott be Bács-megyei törvényhatósági bizottsághoz, hogy tavasztól kezdődően az iskolák előadásait ne rosszlevegőjű tantermekben, hanem a szabad ég alatt tartsák meg. A tervezet, mely a fűdőlés rohamos terjedése folytán nagyjelentőségű közegészségügyi ujjlást jelent, a kormányhoz is felterjesztik és átiratban fordulnak az ország összes törvényhatóságaihoz hasonló mozzalom megindítása végett.

A nádtérmez zár alá vétele. A kormány rendeletet adott ki, amely szerint a folyó gazdasági évben termő nádat már elválasztása előtt zár alá veszik. A földművelésügyi miniszter az ipari célokra szükséges nádmennyiséget a zár alá feloldhatja. A rendelet értelmében a törvényhatóság első tisztviselője köteles 1918 május hó első napjáig a törvényhatóság területén levő nádasokról az Állat és Takarmány Forgalmi Részvénytársaságnak közvégenkénti kimutatást küldeni. Akinnek tíz katasztrális holdnál nagyobb nádasok van, kötelesek legkésőbb április 30-ig kijelenteni, hogy nádtérlelti nádjának takarmányozási célokra való kitermelését elvállalják. Ha a birtokos a kitermelést nem vállalja, jogában áll az Állat és Takarmány Forgalmi Részvénytársaságnak a birtokos nádtérletének kitermelését saját munkáival végeztetni. A kitermelt nádmennyiségnek a birtokos gazdasági szükségletét meghaladó részét szintén rekvirálják, s a közszükségleti célokra igénybeve a takarmánynádat, ha a kitermelést a birtokos saját költségén végze, május és június hónapokban vágott nádat vasúti, vagy hajóállomásra szállítja, métermézünként fizennyelel kor. Később vágott nádat fizennyelel 4 korona, ha a kitermelést az Állat és Takarmány Forgalmi Részvénytársaság végze, métermézünként hat, lehetőleg négy korona legmagasabb ár állapították meg. Aki a nádtérletét neki felróható okból nem foganatosítja, arra a hatóság a kitermelhető nádmennyiség minden kitermelhető mennyiség métermézünként szabhat ki. Ez korona bírságot szabhat ki. Az 1918 év január hó első napja óta a jelen rendelet életbe léptetése napján költött szerződések a folyó gazdasági évre hatályunkat veszítik, ha annak a nádtérletnek kitermelését, amelyre a szerződés vonatkozik, közmunkaerővel foganatosították.

Géphajósíjak acélból. A háború következtében a hajósíjak készítéséhez szükséges nyersanyag beszerzése nagyon megnehezedett; ezért újabban az eddig használt vas hajósíjak helyett acélból készült hajósíjakat géphajósíjakat hoznak forgalomba. Ez újfajta acél géphajósíjak főképp a nagy gyorsasággal dolgozó gépeknek válnak be s a nagy erő átvételére használhatók fel, mert igen vékonyak, jól simulnak, kitűnően hajlanak és hosszanti irányban nem nyulnak meg. Vastagságuk rendszeren 0,5-0,6 milliméter. Az acél előnye is megvan ez újfajta hajósíjaknak, hogy kepcsalásuk bármely ponton könnyű s ha a rozsdásodás ellen kellően védve vannak, az időjárás változásait nem érzik meg.

Megszűnik a lucat. Németországban eltűntek a lucat. Eddig ugyanis egyes árukból tizenkét darabot csomagoltak egybe s ezt hívják lucatnak. A szövetségi tanács rendelete szerint az árucikkeket nem tizenkettőjével, hanem tizenkint fogják csoportosítani és csomagolni. A lucat meg, szűntével eltűnik a „nagy lucat” a Gross, ami tizenkét lucatból áll. Az új alapszámítás egységét Zehnnek nevezték el Németországban. Valószínű, hogy Németország példájára rövidesen Magyarországon is Ausztriában is átterjed a tízes csoportosításra, az új egységnek természetesen meg nincsen magyar neve. Ha nem fogjuk a német elnevezést a „tízest” átvenni, talán kőtes-nem lehetne az új lucatot elkeresztelni.

Svéd tornából 8 hetes tanfolyamot nyitok leányok számára. A tanfolyam április 29-én kezdődik és tart bezárólag június 22-ig. — Vörösmáry Mihály tornatanár. — Lakás: Vilmos császár-tér 16.

Adományok. A kath. sajtóra özv. Bendák Józsefné (Ráckeresztúr) 10 koronát adott. Egy műkedvelő előadás jövedelméből 8 kor. 64 fillért küldtek Ráckeresztúrról.

Elveszett a piacon egy szövetségi könyv, a megtalálót kéri, hogy szerkesztőségünkbe a tulajdonos számára hozza be.

Dr. Kárnik József főorvos Oroszlengyelországból visszatérve újból megkezdte orvosi rendelését, lakásán (Zita királyné ut 28. saját ház). — Rendel minden délután 2 től 3-ig.

Szeplő, májolt pürsené, arcfeszítésség ápolására biztos hatású szer a „Korona tejkreim” (ezelől Crème de Laktine), mely párszort használhat után az arci bársoronyimávé és bőteherre teszi. Egy kis tégely 2 K. Nagytégely 4 K. A tégelyeket 20 fillért visszaveszi. Párban: Szűcs Róbert Gyógyszertárban.

Köhögés ellen kitűnően bevált házi szer a Störk-pasztila. Egy doboz ára 150 korona. Kapható: Szűcs Róbert Király-téri gyógyszerertárban.

Mozi.
Az Apolló igazgatósága közli:
A szerelem bolondja! Irodalmi filmesemény színhely lesz az Apolló színház: Jókai Mór avagyőrü regényének „A szerelem bolondja”-nak első részét mutatja be pénteken, szombaton és vasárnap Jókai regényét moziadatok formájában adni a közönségnek, mindig súlyos feladat, ha azt akarják, hogy a regény költői szépségeit és érdekes fordulatait hűen visszatükröztesse a film. A szerelem bolondjaiban teljes mértékben sikerült ezzel a feladattal megbirkózni; tökéletesen kifejezték kelten láffuk a vásznon megelevenedni a hatalmas pompás regény mozzanatait. Tizennégy elsőrangú színművész egymással vetekedik a művészi tudásban, köztük elsősorban Gombaszögi Frida és Gaál Gyula. Ez a filmalkotás a magyar színművészet és filmtechnika legnagyobb vívmánya. Előadások pénteken és szombaton 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 7 s 9 órakor. Rendés helyárak.

APRÓHIRDETÉSEK
Apróhirdetésekkért 10 szölg 1-50 kor., azonfelül minden szöört 10 fillér fizetendő.
Egy tanulót és egy mindenesfűt felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda Szent István-tér 1. sz.
Több anyasertés és sílfő Csorda utca 12. sz. alatt eladó.
Portlandcement legolcsóbban a Tűzöl és Építőanyag Forgalmi r. t. nál kapható.
Egy három és fél éves teivét kancát önkéntes árverésen a leg-többet igézőnek folyó hó 26 án délelőtt 10 órakor a vásártéren el fognak adni. Megtekinthető a Grünwald féle rongytelepen. Széchenyi-utca.
12 drb. nagy leánder, fehér és piros, eladó. Szent István-tér 1.

Stránia-színház
Péntek, szombat, vasárnap, április 19., 20. és 21-én
„BERGENGÓCIA”
A „Hegyek urát” messzé felmulo film mese 6 felvonásban tündéres látványokkal.
Az ifjuságnak pénteken és szombaton d. u. 5 órakor külön előadás mérsékelt helyárakkal.
Előadások: 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Apolló-színház.
Péntek, szombat és vasárnap, április 19., 20. és 21-én
Jókai Mór világhírű regénye
A szerelem bolondja!
I. rész. 5 felvonásban.
Főszereplők Gombaszögi Frida, Szentgyörgyi Gyula, Gaál Gyula, Kende Gyula, Sarkadi Aladár, Somlai Artúr.
Előadások: 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Mozi.
Az Apolló igazgatósága közli:
A szerelem bolondja! Irodalmi filmesemény színhely lesz az Apolló színház: Jókai Mór avagyőrü regényének „A szerelem bolondja”-nak első részét mutatja be pénteken, szombaton és vasárnap Jókai regényét moziadatok formájában adni a közönségnek, mindig súlyos feladat, ha azt akarják, hogy a regény költői szépségeit és érdekes fordulatait hűen visszatükröztesse a film. A szerelem bolondjaiban teljes mértékben sikerült ezzel a feladattal megbirkózni; tökéletesen kifejezték kelten láffuk a vásznon megelevenedni a hatalmas pompás regény mozzanatait. Tizennégy elsőrangú színművész egymással vetekedik a művészi tudásban, köztük elsősorban Gombaszögi Frida és Gaál Gyula. Ez a filmalkotás a magyar színművészet és filmtechnika legnagyobb vívmánya. Előadások pénteken és szombaton 7 és 9 órakor, vasárnap 3, 5, 7 s 9 órakor. Rendés helyárak.